

Józef PARCHAŃSKI

WYPADKOWOŚĆ W KOPALNIACH WĘGLA KAMIENNEGO PO ROKU 1990

Streszczenie. Przedstawiono wyniki analizy wypadkowości w KWK „Śląsk” załogi własnej oraz firm usługowych. Scharakteryzowano przyczyny powodujące nieścisłości danych statystycznych branżowych prowadzonych przez GUS i COiG oraz podano sposób eliminacji tych zjawisk.

ACCIDENT'S RATE IN COAL MINES IN THE YEAR 1990

Summary. The paper presents results of analysis of accident's rate in the coal mine „Śląsk” related to the mine crew and servicing companies. The reasons of inaccuracy of statistical data collected by GUS and COiG have been considered and a method for elimination of these effects have been also presented.

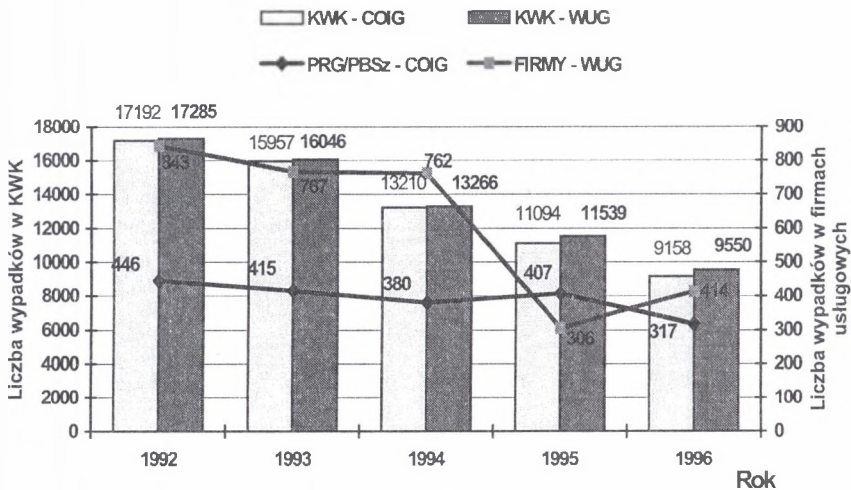
1. Wprowadzenie

Zmiana systemu gospodarczego w Polsce, zainicjowana w roku 1989 rozpoczęła proces urynkowienia gospodarki. Rozpoczął się proces restrukturyzacji górnictwa, który spowodował min. ograniczenie wydobycia, zmniejszenie zatrudnienia, wyodrębnienie z dotychczasowych struktur zarządzania górnictwem, w tym i z kopalń, nowych, samodzielnych podmiotów gospodarczych. W wielu przypadkach wyodrębnione podmioty nadal współpracują z kopalniami, lecz na zasadzie umów-zleceń i wzajemnych rozliczeń. W ruchu zakładu górniczego zaczęto zatrudniać również inne, nowe podmioty gospodarcze, które powstały po roku 90. Podmioty gospodarcze współpracujące z kopalniami w potocznym

języku określane się jako „firmy usługowe” lub „firmy obce”. O ile do roku 1989 wykonawstwo robót specjalistycznych w kopalniach pod ziemią zdominowane było przez przedsiębiorstwa robót górniczych i przedsiębiorstwo budowy szybów, to po roku 90 firm usługowych współpracujących z kopalniami jest znacznie więcej. Ile ?, trudno jednoznacznie określić. Często nowo powstałe podmioty mają określone trudności w zdobywaniu rynku pracy, wobec czego podlegają dalszym przekształceniom na zasadzie łączenia się z innymi, upadłości itd., albo też wykonują usługi krótkoterminowe itp. Przykładowo w Bytomskiej Spółce Węglowej S.A. od roku 1991 do roku 96 tylko na powierzchni kopalń wydobyto 58 podmiotów typu spółka cywilna, spółka z o.o. [3]. Natomiast pod ziemią, wśród istniejących oddziałów obecnie, nie jest prowadzona prywatyzacja i nie wydobywa się nowych podmiotów gospodarczych. Pod ziemią angażowane są w zdecydowanej większości nowo powstałe, na bazie zredukowanej załogi i kadry kopalń, podmioty gospodarcze wykonujące roboty specjalistyczne. W rejestrze prowadzonej działalności gospodarczej firmy te w zakresie wykonywania robót wymieniają roboty specjalistyczne - górnicze oraz usługi. Tak określony zakres działalności gospodarczej, w przypadku zaistnienia wypadku, umożliwia wybór jego zgłoszenia do statystyki wypadkowej sfery usługowej lub branżowej - górniczej.

W nowej sytuacji gospodarczej kraju nowego wymiaru nabiera bezpieczeństwo pracy, które, tak jak w przeszłości tak i teraz, charakteryzują wypadki (ilość i rodzaj) oraz wskaźniki wypadkowości. Z danych źródłowych statystyki branżowej prowadzonej przez Centralny Ośrodek Informatyki Górniczo-Przemysłowej (COIG) i Wyższy Urząd Górniczy (WUG) wynika, że wypadkowość w kopalniach węgla kamiennego oraz w firmach usługowych maleje (rys 1). Korzystne są też w minionych latach wskaźniki wypadkowości. Jednakże w analizach [2] opracowywanych przez COIG nie wyszczególnia się innych firm usługowych prócz PRG i PBSz, mimo iż firmy takie istnieją, pracują w KWK, i tam odnotowują wypadki. Z kolei dane WUG-u [7], [10] wyszczególniają firmy usługowe łącznie, co pozwala już odnieść ich wypadkowość do wypadkowości w kopalniach węgla kamiennego. Statystyką tą objęte są, co jest zaznaczone w źródłach, wyłącznie wypadki ruchowe, tj. zdarzające się w czasie pracy i na terenie zakładu górniczego [9]. Roczniki statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) [3] w grupie wypadków w przemyśle wyszczególniają

górnictwo i kopalnictwo łącznie. Taka klasyfikacja wyklucza identyfikację wypadków w KWK, tym bardziej załogi własnej i firm usługowych. W statystyce GUS-u wypadki podmiotów usługowych ujmowane są w grupie usługowej, a więc innej niż przemysłowej. Porównując dane (branżowe) ze źródeł COIG i WUG-u, łącznie dla kopalń oraz PRG i PBSz, można zauważyć różnice sięgające od +344 do -490 wypadków (rys. 1), a liczba wypadków liczonych dla ruchu kopalń (łącznie z firmami usługowymi) jest wyższa od 2,3% do -5,7% od liczby wypadków aktualnie wykazywanych dla KWK.

Rys. 1. Kształtowanie się wypadkowości w KWK i firmach usługowych

Fig. 1. Accident's rate in coal mines and servicing companies

Tabela 1

Stan zatrudnienia i wypadkowości załogi własnej i firm usługowych w KWK „Śląsk”

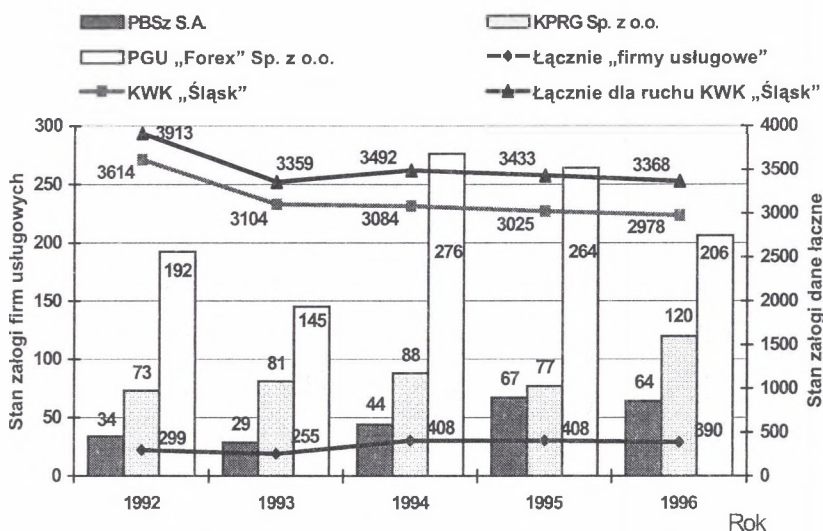
Lp.	Wyszczególnienie	Rok kalendarzowy					Razem	[%]	
		1992	1993	1994	1995	1996			
PBSz S.A.									
1.									
2.	Zatrudnienie ogółem	34	29	44	67	64	238	13,52	
3.	dół	30	24	36	61	55	206	86,55	
4.	powierzchnia	4	5	8	6	9	32	13,45	
5.	Dniówki przepracowane	6834	5829	6029	13455	12393	44540	13,24	
6.	Wypadki łącznie ^{śmiertelne} ciężkie	0	6	1	3	2	12	9,02	
KPRG Sp. z O.O.									
7.									
8.	Zatrudnienie ogółem	73	81	88	77	120	439	24,94	
9.	dół	72	80	87	76	119	434	98,86	
10.	powierzchnia	1	1	1	1	1	5	1,14	
11.	Dniówki przepracowane	13892	16443	17694	15104	23154	86287	25,66	
12.	Wypadki łącznie ^{śmiertelne} ciężkie	0	0	3	1	11	15	11,28	
PGU „Forex” Sp. z O.O.									
13.									
14.	Zatrudnienie ogółem	192	145	276	264	206	1083	61,54	
15.	dół	192	144	275	263	205	1079	99,63	
16.	powierzchnia	0	1	1	1	1	4	0,37	
17.	Dniówki przepracowane	34155	26317	53593	50753	40681	205499	61,10	
18.	Wypadki łącznie ^{śmiertelne} ciężkie	26	23 ₁	19	26	12 ²	106 ² ₁	79,70	
Łącznie firmy usługowe									
19.								[%]	
20.	Zatrudnienie ogółem	299	255	408	408	390	1760	100	10,02
21.	dół	294	248	398	400	379	1719	97,67	13,19
22.	powierzchnia	5	7	10	8	11	41	2,33	0,91
23.	Dniówki przepracowane	54881	48589	77316	79312	76228	336326	100	9,01
24.	Wypadki łącznie ^{śmiertelne} ciężkie	26	29 ₁	23	30	25 ²	133 ² ₁	100	20,24
25.	Częstość wypadków W _Z	86,96	113,73	56,37	73,53	64,10	75,57	-	86,81
26.	Częstość wypadków W _G	47,38	59,67	29,87	37,97	32,89	39,58	-	99,09
KWK „Śląsk”									
27.									
28.	Zatrudnienie ogółem	3614	3104	3084	3025	2978	15805	100	89,98
29.	dół	2333	2272	2267	2242	2204	11318	71,61	86,81
30.	powierzchnia	1281	832	817	783	774	4487	28,39	99,09
31.	Dniówki przepracowane	752920	753528	645093	624353	618747	3394641	100	90,99
32.	Wypadki łącznie ^{śmiertelne} ciężkie	104	130 ¹ ₁	123 ² ₄	94 ¹	73 ¹ ₁	524 ⁵ ₆	100	79,76
33.	Wypadki zbiorowe	1	2	4	0	0	7	100	100
34.	Liczba osób poszkodowanych w wypadkach zbiorowych	2	3; 2	2; 2; 2; 14	-	-	27	100	100
35.	Częstość wypadków W _Z	28,78	41,88	39,88	31,07	24,51	33,15	-	-
36.	Częstość wypadków W _G	13,81	17,24	19,07	15,06	11,79	15,43	-	-
Łącznie dla ruchu KWK „Śląsk”									
37.									
38.	Zatrudnienie ogółem	3913	3359	3492	3433	3368	17565	100	100
39.	dół	2627	2520	2665	2642	2583	13037	74,22	100
40.	powierzchnia	1286	839	827	791	785	4528	25,78	100
41.	Dniówki przepracowane	807801	802117	722409	703665	694975	3730967	100	100
42.	Wypadki łącznie ^{śmiertelne} ciężkie	130	159 ¹ ₂	146 ² ₄	124 ¹	98 ³ ₁	657 ⁷ ₇	100	100
43.	Częstość wypadków W _Z	33,22	47,34	41,81	36,12	29,10	37,40	-	-
44.	Częstość wypadków W _G	16,09	19,82	20,21	17,62	14,10	17,61	-	-

Z uwagi na powyższe rozbieżności celem udzielenia odpowiedzi, na ile procesy restrukturyzacyjne oraz zmiany w prawodawstwie wpłynęły po roku 90 na wypadkowość ruchową, jaka jest skala tych różnic, przeprowadzono analizę zaistniałych wypadków w Kopalni Węgla Kamiennego „Śląsk”, w odniesieniu do załogi własnej i firm usługowych. Przyczynkiem analizy były również dwa wypadki śmiertelne, w roku 1996, pracowników firmy usługowej, w tym jeden pracownik młodociany, zaistniałe w krótkim okresie czasu, w tym samym oddziale produkcyjnym.

Analizą objęto Katowickie Przedsiębiorstwo Robót Górniczych Sp. z O.O. (KPRG), Przedsiębiorstwo Budowy Szybów S.A. (PBSz) i Przedsiębiorstwo Górniczo-Usługowe „Forex” Sp. z O.O. (PGU „Forex”). Są to firmy, które bez przerw w okresie 1992 - 96 roku, na kopalni pod ziemią, wykonywały roboty zlecone. Niektóre wyniki tej analizy przedstawiono w zbiorczej tabeli 1 oraz podstawowe wnioski omówiono w dalszych rozdziałach. W artykule użyto pojęcia „wypadki ruchowe”, do których zaliczono te wypadki przy pracy, które miały miejsce na terenie zakładu górniczego i którym uległy osoby zatrudnione w ruchu tego zakładu, tj. załogi własnej i firm usługowych.

2. Załoga własna i firm usługowych

Dane dotyczące załogi zatrudnionej w KWK „Śląsk” łącznie z firmami usługowymi przedstawia zbiorcza tabela 1 oraz rysunek 2. Porównując dane, można stwierdzić, że w miarę zmniejszania zatrudnienia załogi własnej zwiększa się zatrudnienie firm usługowych. Za cały analizowany okres (średnio) załoga własna kopalni „Śląsk” stanowiła 89,98%, a załoga firm usługowych - 10,02% całej 100% załogi ruchowej. Wśród firm usługowych najliczniejszą załogę posiada PGU „Forex” - 61,4%, dalej KPRG - 24,94% i PBSz - 13,52%.

Rys. 2. Załoga własna i firm usługowych w KWK „Śląsk”

Fig. 2. The mine crew and servicing companies crew at the mine „Śląsk”

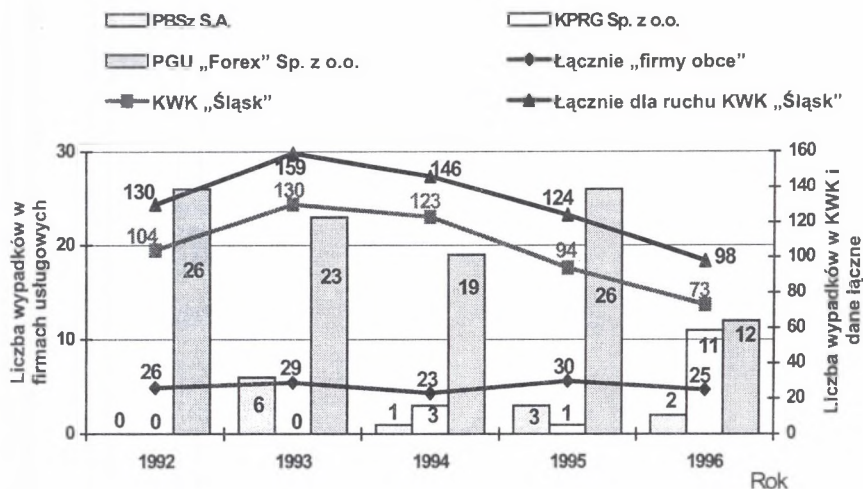
3. Wypadkowość załogi własnej i firm usługowych

Na 100% wypadkowość ruchową (ogólną) kopalni „Śląsk” składa się wypadkowość załogi własnej - 79,76% i załogi firm usługowych - 20,24%. Są to dane średnie za analizowany okres. Wśród firm usługowych procentowo największą liczbę wypadków odnotowano w PGU „Forex” - 79,70%, następnie w KPRG - 11,28% i w PBSz 9,02% (rysunek 3, tabela 1).

Wypadków zaistniałych na dole kopalni, w całym analizowanym okresie, załoga własna odnotowała 91,42%, a załoga firm usługowych 97,00%, natomiast na powierzchni 8,58% i 3,00%. W ruchu kopalni „Śląsk” odnotowano łącznie 7 wypadków śmiertelnych, w tym 5 wypadkom ulegli pracownicy załogi własnej, a 2 wypadkom śmiertelnym pracownicy PGU „Forex”. Wypadków ciężkich łącznie odnotowano 7, w tym 6 wśród załogi własnej i 1 w PGU „Forex”. Wśród załogi własnej kopalni odnotowano 7 wypadków zbiorowych. W wypadkach tych uczestniczyło łącznie 27 osób.

Porównując wypadkowość ogólną wśród załogi własnej kopalni „Śląsk”, można stwierdzić od roku 93 systematyczny spadek liczby wypadków. W

firmach usługowych natomiast wypadkowość wykazuje tendencje zmienne, przy czym decydujące liczby odnoszą się do PGU „Forex”. Firma ta jednakże w roku 96 odnotowała najmniejszą liczbę wypadków w analizowanym okresie.

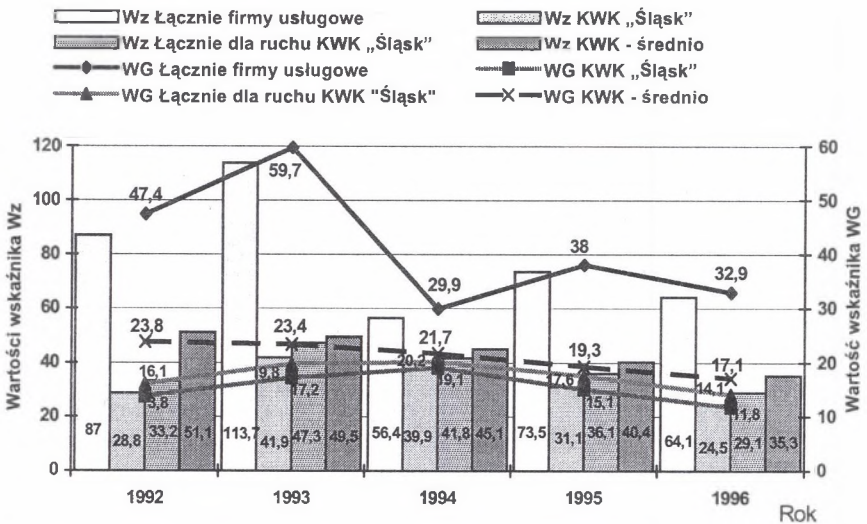
Rys. 3. Wypadkowość własna i firm usługowych na KWK „Śląsk”

Fig. 3. Accident's rate among the mine crew and servicing companies crew at the mine „Śląsk”

4. Wskaźniki częstości wypadków załogi własnej i firm usługowych

Podstawowymi wskaźnikami częstości wypadków są wskaźniki $W_{\text{ś}}$, W_z i W_G . Wskaźniki W_z i W_G określają liczbę wypadków przypadających odpowiednio na 1 tys. zatrudnionej załogi i na 100 tys. przepracowanych roboczodniówek. W niniejszym przypadku wskaźnik częstości wypadków śmiertelnych - $W_{\text{ś}}$, określający liczbę wypadków śmiertelnych przypadających na 1 mln ton wydobycia, nie ma zastosowania z uwagi na firmy usługowe, gdyż przedmiotem ich działania nie jest wydobycie. Wartości wskaźników zamieszczono w zbiorczej tabeli 1 i na rysunku 4.

Z przedstawionych zależności wynika, że wskaźnik częstości wypadków W_z i W_g wyliczony dla załogi firm usługowych jest ponad 2-krotnie wyższy niż dla załogi KWK „Śląsk”. Przykładowo W_z w roku 96 odpowiednio dla firm i dla kopalni wynosił 64,10 i 24,51, natomiast W_g wynosił 32,89 i 11,79. Pomimo tak znacznych różnic wartości wskaźników W_z i W_g ich wartości wyliczone łącznie dla ruchu KWK „Śląsk” wynoszą w roku 96 odpowiednio - 29,10 i 14,10. Są one jednakże niższe aniżeli wartości średnie dla wszystkich kopalń węgla kamiennego wynoszące 35,3 i 17,1.

Rys. 4. Wartości wskaźników W_z i W_g w ruchu KWK „Śląsk”

Fig. 4. Values of coefficients W_z and W_g at the mine „Śląsk”

5. Wskaźniki ciężkości wypadków załogi własnej i firm usługowych

Dane dotyczące absencji wypadkowej i wyliczonego na jej podstawie wskaźnika ciężkości wypadków przedstawia tabela 2 oraz rysunek 5. Na rysunku zamieszczono również średnie wartości wskaźnika dla wszystkich kopalń.

Analizując dane absencji wypadkowej, załogi własnej i firm usługowych, można zauważyć relacje przeciwstawne. W przypadku kopalni

„Śląsk” liczba dni niezdolności do pracy wskutek wypadków od roku 94 maleje, zaś w firmach usługowych od roku 92 rośnie. Wskaźnik ciężkości wypadków w przypadku załogi własnej KWK „Śląsk” ma tendencję malejącą. W roku 92 wynosił 56,67, natomiast w roku 96 obniżył się do wartości 49,54 i miał wartość niższą, aniżeli wartość średnia dla wszystkich KWK, wynosząca 53,2. W firmach usługowych wskaźnik ten w ciągu 5 lat wzrósł 2,4-krotnie osiągając wartość w roku 96 - 74,08 (rys. 5).

Tabela 2

Absencja wypadkowa załogi firm usługowych oraz własnej KWK „Śląsk”

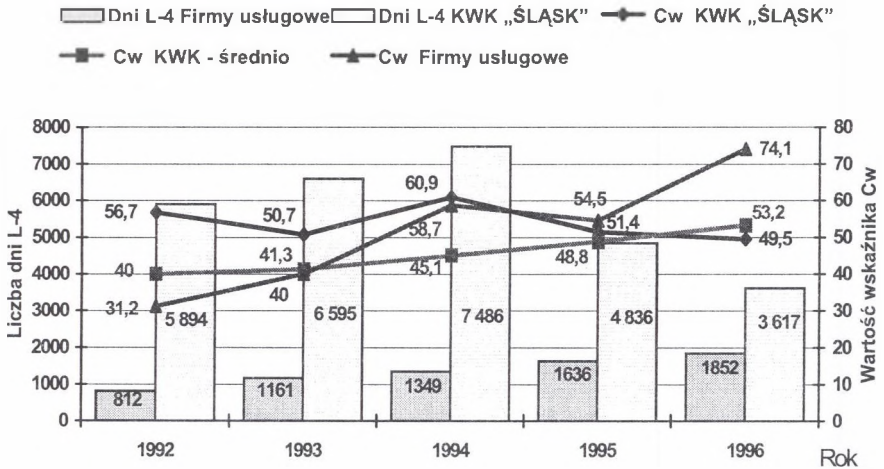
Wyszczególnienie	Rok kalendarzowy					
	1992	1993	1994	1995	1996	Razem
Firmy usługowe						
Dni niezdolności do pracy						
a) statystyka niepoprawiona KS ^{*)}	468	631	473	336	295	2203
b) statystyka niepoprawiona P ^{*)}	468	674	650	656	940	3388
c) statystyka poprawiona	812	1161	1349	1636	1852	6810
<i>Stosunek c / a</i>	1,74	1,84	2,85	4,87	6,28	3,09
Wskaźniki ciężkości wypadków C_w Stosunek liczby dniówek straconych do liczby wszystkich wypadków						
statystyka poprawiona	31,23	40,03	58,65	54,53	74,08	51,20
KWK „ŚLĄSK”						
Dni niezdolności do pracy						
a) statystyka niepoprawiona KS ^{*)}	2 571	3 153	3 316	2 273	1 534	12 847
b) statystyka niepoprawiona P ^{*)}	2 571	3 153	3 316	2 273	1 534	12 847
c) statystyka poprawiona	5 894	6 595	7 486	4 836	3 617	28 428
<i>Stosunek c / a</i>	2,29	2,09	2,25	2,12	2,35	2,21
Wskaźniki ciężkości wypadków C_w Stosunek liczby dniówek straconych do liczby wszystkich wypadków						
statystyka poprawiona	56,67	50,73	60,86	51,44	49,54	54,25

*) KS - karta statystyczna wypadku; P - protokół powypadkowy.

Interesującej informacji dostarcza porównanie absencji wypadkowej wyliczonej wg statystyki niepoprawionej (sporządzanej na podstawie karty statystycznej) i statystyki poprawionej (tab. 2). Stosunek tych wielkości w przypadku załogi własnej KWK „Śląsk” zawiera się w przedziale 2,09 do 2,35, a w firmach usługowych 1,74 do 6,28. Wysoka wartość współczynnika 6,28 wynika z zaniżania liczby dni niezdolności do pracy wykazywanych w karcie statystycznej. Przykładowo w roku 96 w kartach statystycznych wykazano 295 dni niezdolności do pracy, a w protokołach 940 dni. Karta ta sporządzana jest po uprzednim sporządzeniu protokołu powypadkowego.

Porównując liczby wypadków ciężkich i ciężkość obrażeń, kiedy poszkodowani w wypadku przebywali na zwolnieniu L-4 ponad 90 dni, można stwierdzić, że wśród załogi własnej wypadków ciężkich było 6, a z 83

wypadków obrażenia leczono ponad 90 dni. Dla firm usługowych liczby te wynoszą odpowiednio 1 i 20.

Rys. 5. Dni absencji wypadkowej i wartości wskaźnika Cw załogi firm usługowych i KWK "Śląsk"

Fig. 5. Days of accident's absence and values of coefficient Cw for servicing companies and the mine „Śląsk”

6. Uwagi wynikające z analizy

Prócz przedstawionych powyżej zależności na podstawie analizy stwierdzono, że:

- największą bezwzględną liczbę wypadków w przypadku załogi własnej kopalni zaistniało na zmianie I - 34,36% wypadków oraz na zmianie II - 24,23% wypadków. Wśród załogi firm usługowych na zmianie II - 30,08%, a na zmianie II - 24,23% i III - 21,94%;
- najwięcej wypadków wśród załogi własnej odnotowano w grupie wiekowej 36 - 40 lat - 23,47%, dalej 31-35 lat - 22,33% i 26 - 30 lat - 20,04% wypadków, natomiast wśród załogi firm obcych w grupie wiekowej 36 - 40 lat - 26,32% oraz w grupach 31 - 35 i 26 - 30 lat odpowiednio 21,80% i 21,05%;

- z uwagi na staż najczęściej wypadkom ulegali pracownicy z przedziału 6 - 10 i 11 - 15 lat. W odniesieniu do załogi własnej wartości te wynoszą 35,87% i 20,43%, a dla załogi firm usługowych 31,58% i 25,56%;
- najczęstszą przyczyną wypadków wśród załogi własnej były potknięcia poślizgnięcia lub upadki osób - 18,89% oraz oberwanie się skał ze stropu - 9,92% i spadnięcie, stoczenie lub obsunięcie się innych przedmiotów - 8,39%. Natomiast wśród załogi firm usługowych spadnięcie, stoczenie lub obsunięcie się innych przedmiotów - 18,05% oraz potknięcia, poślizgnięcia lub upadek osób - 15,04% i spadnięcie, stoczenie, obsunięcie się mas lub brył skalnych - 15,03%;
- analizowane firmy usługowe zatrudniają w ruchu kopalni „Śląsk” średnio w roku 40 osób dozoru, co daje średnio na jedną osobę dozoru 8,1 pracownika. Średnia ta dla załogi własnej kopalni „Śląsk” wynosi 6,4 przy zatrudnieniu średnio w roku 295 osób dozoru.

Podane wartości wyrażają wartości bezwzględne, gdyż brak odpowiednich danych z firm usługowych uniemożliwił wyliczenie wartości względnych, odniesionych odpowiednio do całej zatrudnionej załogi w KWK „Śląsk”.

7. Podsumowanie

Przeprowadzona analiza wykazała, że na 100% wypadkowość ogólną, ruchową kopalni „Śląsk” składa się wypadkowość załogi własnej - 79,76% i załogi firm usługowych - 20,24%.

Wysoki 20,24% udział firm usługowych w łącznej wypadkowości ruchowej kopalni „Śląsk” należy uznać za niepełny, gdyż dotyczy tylko 3 analizowanych firm. W przypadku pełnej analizy wszystkich współpracujących z kopalnią firm usługowych wartość ta może być co najmniej równa lub większa. Z uwagi na tak wysoki rząd wypadkowości firm obcych (odrębnych podmiotów gospodarczych) wydaje się zasadne wprowadzenie pełnego rejestru wypadków ruchowych dla każdego zakładu górniczego. Umożliwi to pełną identyfikację zagrożeń i wzajemnych relacji,

jakie mogą powstać we wspólnym środowisku pracy załogi różnych podmiotów gospodarczych, powiązanych często rozbieżnymi interesami w pojmowaniu i przestrzeganiu zasad bezpiecznej pracy. Dodatkowo biorąc pod uwagę wypadki zaistniałe pod ziemią, w specyficznym środowisku pracy, w ilości 91,42% załogi własnej i 97% załogi firm usługowych, teza ta ma pełne uzasadnienie.

Wprowadzenie pełnego rejestru wypadków ruchowych wymaga jednakże ustanowienia i wdrożenia stosownych przepisów wyższych rangą aniżeli dotychczas stosowane zakładowe regulaminy pracy czy też odpowiednie klauzule w umowach zleceńowych na wykonanie robót.

W celu wyeliminowania rozbieżności w statystyce wypadkowej oraz identyfikowania wypadków ruchowych wydaje się zasadne wprowadzenie w karcie statystycznej dodatkowego numeru identyfikacyjnego REGON-u zakładu pracy, w ruchu którego wypadek zaistniał. Tym sposobem firmy usługowe wykonujące roboty zleczone na terenie kopalni posiadające zarejestrowaną działalność usługową przykładowo górniczo-usługową lub produkcyjno-usługową w przypadku wypadku przy pracy, jeśli nie jest to wypadek śmiertelny czy ciężki, objęty dochodzeniem przez urząd górniczy, nie pomina statystyki branżowe, co dotychczas w sposób niezamierzony mogły czynić. Numer ten prócz dokładnej identyfikacji wypadków ruchowych uwiarygodni statystykę branżową.

W niniejszym artykule użyto pojęcia **wypadek ruchowy** rozumiany jako wypadek przy pracy na terenie ruchu zakładu górniczego, w tym przypadku kopalni węgla kamiennego. W analizie do wypadków ruchowych zaliczono te zdarzenia, w których poszkodowaną była załoga własna oraz załoga firmy usługowej wykonującej roboty zleczone na terenie ruchu zakładu górniczego. O ile pojęcie ruchu zakładu górniczego określone zostało w Rozdziale 4 PGiG [8], to do wypadków ruchowych należy zaliczyć każdy wypadek przy pracy niezależnie od jego ciężkości przy pracy usługowej na terenie ruchu zakładu. Powyższe określenie wypadku ruchowego jest próbą jego zdefiniowania i propozycją stosowania.

Pomimo przedstawionych różnic w statystyce wypadkowej przeprowadzona analiza nie wykazała nieścisłości w odniesieniu do przestrzegania zasad zgłaszania wypadków określonych w Art. 234 Kodeksu Pracy.

8. Wnioski

1. Wypadkowość ogólna ruchowa w kopalniach węgla kamiennego jest wyższa od wykazywanej dotychczas wypadkowości kopalni - podmiotu gospodarczego - o około 25% w przypadku KWK „Śląsk” w okresie lat 1992 - 96.
2. W celu uściślenia statystyki branżowej w odniesieniu do wypadków przy pracy w zakładach górniczych należałoby wprowadzić pojęcie **wypadku ruchowego** i określić zakres jego stosowania. Umożliwi to pełną identyfikację zagrożeń i wzajemnych relacji, jakie mogą powstać we wspólnym środowisku pracy załogi różnych podmiotów gospodarczych.
3. Pełna identyfikacja wypadku ruchowego jest możliwa poprzez znowelizowanie wzoru statystycznej karty wypadku określonego Zarządzeniem MPiPS z dnia 30 grudnia 1996 r. W aktualnych kartach wpisuje się, w jej części nagłówkowej, numer identyfikacyjny REGON tego podmiotu, którego pracownik uległ wypadkowi. Modyfikacja wzoru karty polega na dodaniu jednej pozycji, jednego pytania, określającego numer REGON zakładu pracy, na terenie którego poszkodowany uległ wypadkowi. Karta statystyczna zawierać będzie 2 numery. Numery te będą identyczne w przypadku poszkodowanego załogi własnej, a w przypadku firmy usługowej numery będą różne. Pierwszy numer (jak dotychczas) określi zakład macierzysty poszkodowanego, a drugi (nowy) zakład, na terenie (w ruchu) którego zaistniał wypadek.

Literatura

1. Broł H., Szczerbiński J.: Nadzór i kontrola urzędów górniczych. Wyniki pracy i strategiczne działania. Stan bezpieczeństwa w górnictwie w 1996 roku. Bezpieczeństwo Pracy i Ochrona Środowiska w Górnictwie. Miesięcznik WUG nr 2/97.
2. Centralny Ośrodek Informatyki Górnictwa - Katowice. Analizy miesięczne stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w kopalniach węgla kamiennego i przedsiębiorstwach robót górniczych z lat 1992 - 1996.
3. Główny Urząd Statystyczny - Warszawa. Rocznik statystyczny 1992 - 96 r.

4. Jeleń. J.: Analiza wypadkowości w kopalniach Bytomskiej Spółki Węglowej S.A. w okresie restrukturyzacji kopalń. Pol. Śl., Gliwice 1996. (praca dyplomowa magisterska – nie publikowana).
5. Kodeks Pracy. Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. (Dz.U. nr 24, poz. 110 z dnia 01.03.96).
6. Kopalnia Węgla Kamiennego „Śląsk” - Ruda Śląska. Dokumentacja wypadkowa z lat 1992 - 1996.
7. Migda J.: Urzędy górnicze w służbie bezpieczeństwa i higieny pracy w górnictwie. Konferencja Naukowa „75 lat działalności na rzecz bezpieczeństwa pracy i ochrony środowiska” Miesięcznik WUG wydanie specjalne Katowice 11 czerwca 1997.
8. Prawo Geologiczne i Górnicze. Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. (Dz.U. nr 27, poz. 96 z dnia 01.03 1994 r.).
9. Wyższy Urząd Górniczy. Sprawozdania z działalności urzędów górniczych za lata 1992 - 1996.
10. Wyższy Urząd Górniczy. Stan bezpieczeństwa pracy w górnictwie działalność urzędów górniczych. Materiały II Seminarium Międzynarodowego „Ku bezpiecznej kopalni”, Gliwice 27-28 czerwca 1997 r.

Recenzent: Prof. dr hab. Ryszard Studenski

Wpłynęło do Redakcji 5.11.1997 r.

Abstract

The paper presents some inaccuracy in statistic data related to coal mining which have been appeared industry since the year 1990. Results of accident's rate analysis in a coal mine related to mine crew and servicing companies have been described. It has been pointed out on the basis of this analysis that general accident's rate in a coal mine including servicing companies is about 25% higher than the accident's rate related to the mine crew alone. The reasons of inaccuracy of statistical data collected by GUS and COiG have been characterized considered and a method for elimination of these effects have been also presented.